

**Makale
(Article)**

Yapay Sinir Ağları ile Akarçay Akımının Modellemesi

Hüseyin USLU, Yılmaz İÇAĞA

Afyon Kocetepe Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, 03200 Afyonkarahisar/TÜRKİYE
yicaga@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada, Yapay Sinir Ağı (YSA) modeliyle DSİ'nin akım ve DMI'nin meteoroloji verileri kullanılarak Akarçay akımının tahmin edilmesi ve YSA özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Modelleme için 6 akım gözlem verisi ile ay ve yıl sıra sayıları kullanılmıştır. Tüm veriler 0-1 arasında üniformize edilmiş, ayrıca gözlem değerleri normalize edilmiştir. 3 katmanlı YSA modelinde nöron adedi, öğrenme ve momentum oranları geniş bir yelpaze içinde sınanmıştır. Model çalışmaları sonucunda ay sıra sayılarının eğitime verisi olarak kullanıldığı modeller, bir gözlem yeri hariç, gözlem verilerinin eğitime verisi olarak kullanıldığı modellere göre daha başarılı sonuçlar vermiştir. YSA araştırmalarında belirsiz parametrelerden olan nöron adedi ve öğrenme oranı seçilen modellerde farklı değerler almışlardır. Fakat diğer belirsiz parametre olan momentum oranı değeri modellerin çoğunluğunda 0,90 çıkmıştır. Genel olarak YSA akım modellemesi için iyi sonuçlar vermekle beraber, ağ yapısındaki etkileşim tam olarak bilinemediğinden koşullar sağlandığı takdirde kavramsal ve/veya istatistiksel yöntemlerin modelleme çalışmalarında tercih edilmesi uygun seçenek olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Sinir Ağları, Akarçay, Akım, Modelleme

Stream Flow Modeling Using Artificial Neural Networks

Abstract

In this study, estimation of Akarçay flow using data of DSİ (State Hydraulic Works) flow and of DMI (State Meteorology Works) meteorologic in Artificial Neural Network model, and investigation properties of ANN was purposed. In modeling, 6 flow observation stations' data with month and year order numbers were used. All data uniformised between 0-1, and moreover the observed data were normalised. Neuron number, learning and momentum rates in large range were examined in a ANN model with three layer. At the end of modeling studies, the models which month order numbers were used as training data, were successful than the other models which used observation as trainings data. Neuron numbers and learning rates, which are two of the undetermined parameters in YSA studies, in selected models have different values in optimum models. But, momentum rate which the other undefined parameter was 0,9 in most model. Though, ANN usually has good results in flow modeling, but, because of interaction in network structure is unknown exactly, preferring the conceptual and/or statistical methods should be reasonable alternative in case the conditions were provided.

Keywords: Artificial Neural Networks, Akarçay, Flow, Modeling

1. GİRİŐ

Yüzeysel suların miktarındaki yetersizlik, kaynakların olabildiğince etkin, verimli kullanılmasını zorunlu hale getirmiŐtir. Bu zorunluluk su miktarındaki değişikliklerin önceden bilinmesini gerektirmektedir. Ancak su miktarındaki değişiklik birkaç sebepten yeterli derecede bilinmemektedir. Bu sebeplerin en önemlilerinden birincisi, suyun asıl kaynağı olan yağışın bir zaman periyodunda tam olarak miktarının önceden belirlenmesinin mümkün olmamasıdır. İkincisi yağış ve akış gibi hidrolojik işlemlerin topografya, jeoloji, iklim ve zaman gibi birçok etkenden dolayı karmaşık olması ve bu etkenler arası ilişkiyi açıklayacak bir teori olmayışıdır. Bu sebepler suyun konum ve zaman içinde dağılımındaki değişimlerinin belirlenmesini oldukça zorlaştırmaktadır [1]. Teori yoksunluğu ve su miktarını belirleme gerekliliğinden dolayı değişik model çalışmaları ile problem çözülmeye çalışılmaktadır. Bu model çalışmaları, genelde, havzada bulunan ve su miktarını etkileyen etkenler arasındaki ilişkiyi tanımlayan kavramsal (fiziksel) modeller, istatistiksel modeller ve yapay sinir ağları gibi sayısal modeller çerçevesindedir.

İnsanın düşünme yapısını anlamak ve bunun benzerini ortaya çıkaracak bilgisayar işlemlerini geliştirmeye çalışmak olarak tanımlanan yapay zekâ, aslında programlanmış bilgisayarlara düşünme yeteneği sağlama girişimidir. İnsan gibi düşünen ve davranan sistemlerin geliştirilmesine yönelik yapay zekâ çalışmaları, bir noktada insanı taklit etmeye yönelik olduğundan çok çeşitli alanlarda ilgi görmüŐtür [2]. Yapay zekâ çalışmalarından bir tanesi, yapay sinir ağları (YSA) teknolojisidir. YSA, basit biyolojik sinir sisteminin çalışma şekli taklit edilerek tasarlanan programlama yaklaşımıdır. Bu ağlar öğrenme, hafızaya alma ve veriler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarma kapasitesine sahiptirler [3].

Yapay sinir ağları hidrolojik süreçlerde ve akım modelleme çalışmalarında yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biridir. Aqıl vd. YSA yaklaşımı ile taşkın risk yönetimi stratejisi geliştirmek amacıyla havza akım tahmin etmişlerdir. Çalışmada ileri beslemeli ve tekrarlanan ağ mimarisi, değişken momentum ve öğrenme oranı kullanan geri yayılmalı algoritma kullanılarak uygulama gerçekleştirilmiştir. Model başarısını ölçmek için kullanılan korelasyonun 0,91 olduğunu belirtmiştir [4]. Ahmad ve Simonovic, havzadaki akım sürecini tanımlamada en iyi seçimin kavramsal model olduğunu fakat topografik, hidrolojik ve meteorolojik verilerin kalibrasyonunun engelleyici faktör olduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple YSA'nın hidrolojik süreç hakkında açık ve kesin bilgiler olmadıkça akım modellemesinde daha etkili yol olduğunu ve esnek matematiksel yapısı nedeniyle nonlinear sistemlerde girdi ile çıktı arasındaki ilişkiyi tanımlayabileceğini bildirmektedir. Ahmad ve Simonovic yaptığı araştırmada akım hidrografi geliştirmek için Kanada Manitoba'daki Red nehrinde kar erime indeksi, yağış indeksi, kış yağışı, bahar yağışı ve zaman değişkenlerini girdi değeri olarak kullanarak ileri beslemeli, geri yayılmalı YSA modelleri eğitmişlerdir. Modellerin tahmin başarıları 0,99 ile 0,88 değerler arasında olduğunu belirtmişlerdir [5]. Jain ve Srinivasulu, kavramsal ve YSA modellerini birlikte kullanarak akım hidrografi geliştirmişlerdir. Çalışma Kentucky nehri havzası verileri ile taban akımı, evapotranspirasyon, zemin nemi için kavramsal model, yağış akış prosesi için ise YSA modeli kullanılmıştır [6]. Lallahem ve Mania akifer akımını simüle etmek için akımı etkileyen parametreleri belirlemek amacıyla uzman sistem, matematiksel model ve YSA'dan oluşan bir yöntem önermişlerdir. Önerilen yöntemin büyük ölçekli ve uzun dönem simülasyonlar için uygun olduğunu ifade etmişleridir [7]. Kentel, su kaynakları planlama ve yönetimi çalışmalarında kavramsal modellerin doğal süreci anlamadaki zorluklar sebebiyle yetersiz olduğunu, YSA'nın ise başarılı sonuçlar verdiğini belirtmektedir [8]. Singh ve Deo, günlük akım tahmini için YSA modeli kullanmışlar, YSA'nın günlük nehir akımları için kullanılmasının gerekliliğini ifade etmişlerdir [9]. Baratti vd. ileri beslemeli, çok tabakalı algılamalı YSA ile Tirso havzasında (İtalya) havza yönetimi açısından yağış-akış sürecini modellemiş, fiziksel tabanlı yaklaşımların yetersiz olması halinde YSA ile modelleme yapmayı önermişlerdir [10].

Bu çalışmada, Akarçay havzasında bulunan 6 gözlem istasyonunun akım verilerini modellemek ve YSA mimarisi ile parametrelerinin hangi değerleri alabileceği araştırmak amacıyla değişik nöron adedi ve parametre kullanılarak YSA modellerindeki parametrelerin dağılımını incelemektir. Modellemelerde

Akarçay akım gözlemleri ile yıl ve ay sıra sayıları kullanılmıştır. Çalışmada YSA modellemesi VM 2.0 programı ile yapılmıştır [11].

2. YAPAY SİNİR AĞI (YSA)

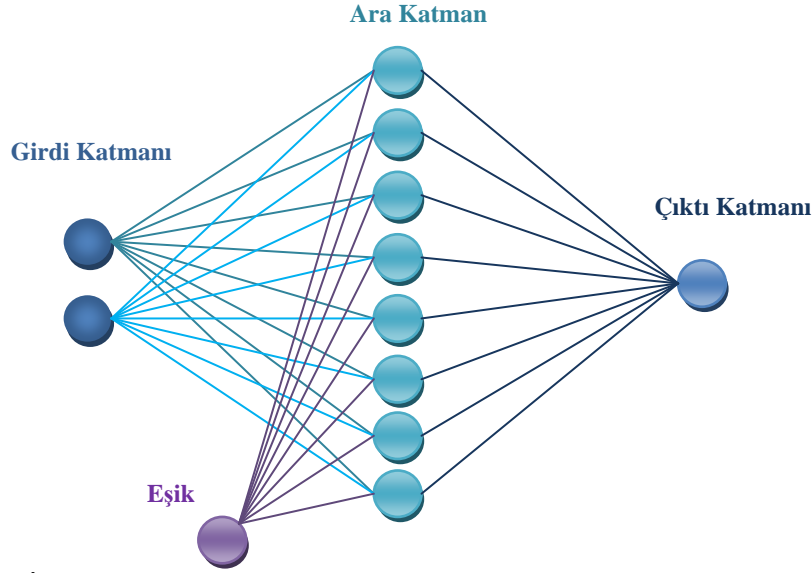
Biyolojik sistemlerde öğrenme, nöronlar arasındaki bağlantıların sisteme uyarlanması ile olur. Yaşayıp tecrübe ettikçe bu bağlantılar ayarlanır ve gerekli ise yeni bağlantılar oluşur ve bu sayede öğrenme gerçekleşir. Bu durum YSA için de geçerlidir. ğrenme, eğitme yoluyla örnekler kullanarak olur; başka bir deyişle, gerçekleşme girdi/çıktı verilerinin işlenmesiyle, yani eğitme algoritmasının bu verileri kullanarak bağlantı ağırlıklarını bir yakınsama sağlanana kadar, tekrar tekrar değiştirerek ayarlamasıyla olur [12]. YSA'nın ana öğesi olan matematiksel fonksiyon, ağın mimarisi tarafından şekillendirilir. YSA'ların davranışları, girdi ile çıktı verisi arasındaki ilişki, nöronların transfer fonksiyonları, bağlantılar ve bu bağlantıların ağırlıklarından etkilenir. YSA'ların uygulama alanları için bir sınır yoktur fakat öngörü, modelleme ve sınıflandırma gibi bazı alanlarda ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Verideki trend veya yapıyı en iyi tanımlayan yöntem olmaları dolayısıyla tahmin işlemleri için çok uygundur [13]. YSA'lar doğrusal olmama, öğrenme, genelleme yapma, adaptasyon, veri işleme, hata ve görüntüye karşı duyarlılık ve tolerans, donanım, hazır paket program avantajlarına; donanıma bağımlı olmaması, ağ mimarisinin ve parametre değerlerinin belirlenmesi için belli bir kural olmaması, öğrenilecek problemin ağ olarak ifade edilmesi problemi, ağın eğitiminin ne zaman bitirilmesi gerektiğine ilişkin belli bir yöntem olmaması, ağın davranışları açıklanamaması dezavantajlarına sahiptir [14-15].

YSA'da, kullanılan mimarinin yanı sıra, ağırlık değerlerinin belirleme eğitim metodu da önemli bir ayırt edici bir karakteristiktir. Gruplama açısından bakıldığında, öğrenme modları YSA eğitimi için eğitici verilerin kullanıldığı ‘‘Eğitici ğrenme’’; eğitim seti kullanılmadan veriler arasındaki matematiksel ilişkinin bağlantı ağırlıklarının ayarlandığı, kendi kendine öğrenilebilen mod da denilen ‘‘Eğitici olmayan öğrenme’’; elde edilen çıkışın verilen girişe karşılık ilişkisini değerlendiren bir ölçüt kullanılan ve eğitici öğrenmeye yakın bir metot olan ‘‘Takviyeli ğrenme’’ olmak üzere e ayrılmaktadır [15-16].

Eğitici ğrenmede girdi ve çıktı verileri arasındaki ilişkiler Şekil 1'deki gibi ağ ile tanımlanır. Bu ağda nöron dizilerinden oluşan ara katmanların adedi problem çeşidine göre değişik olmaktadır. Modelleme ağ bağlantılarının her birine atanan ağırlık oranlarının, girdi ile çıktı arasındaki farkı azaltacak şekilde öğrenme oranı denilen belirli oranda değiştirilmesi ve işlemin istenen hassasiyet sağlanıncaya kadar tekrarı ile yapılır. Modelleme aşamasında yakınsama yapılabilmesi diğer ifade ile hesaplamayı takılmaması için momentum oranı denilen bir sabit sayı ve ağ çıktısının sıfır olmasını engellemek için girdisi daima 1 olan eşik değeri de hesaplamaya katılır. Hesaplama, dönüşüm için değişik fonksiyonlar kullanılabilmeyle beraber çoğunlukla sigmoid fonksiyonu kullanılır. Sigmoid fonksiyonu

$$f(x) = \frac{1}{1 + e^{-x}} \quad (1)$$

Burada x üniformize edilmiş gözlem değeridir [3-13].

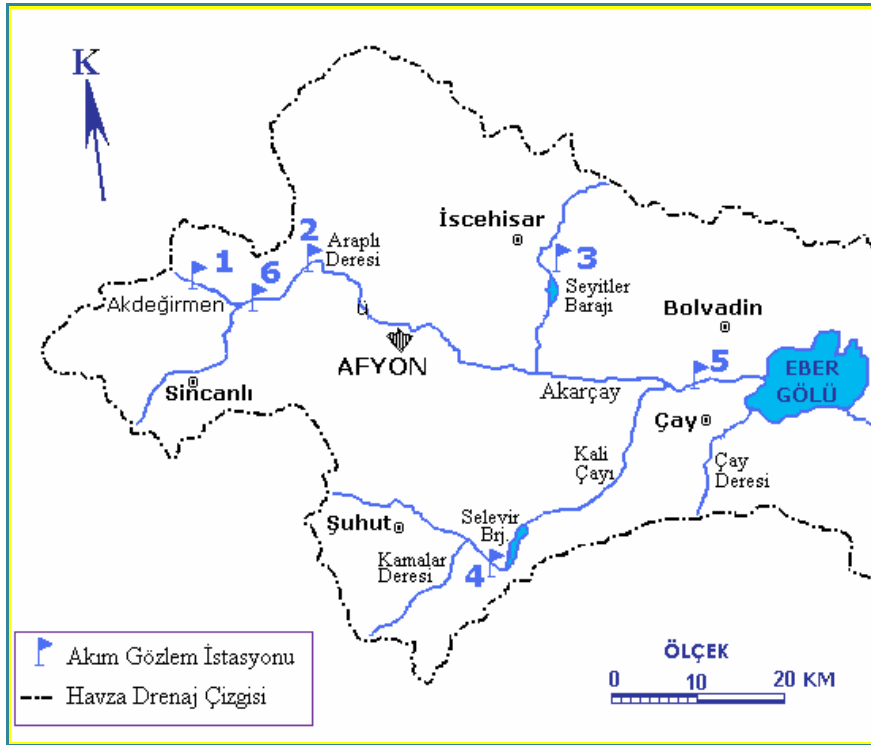

Şekil 1. İki girdili, bir çıktılı, bir ara katmanlı nöron sayısı 7 olan YSA yapısı.

3. MATERYAL METOT

3.1 Akarçay Havzası

Akarçay havzası coğrafi konum olarak Ege, İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerinin kesişim noktalarında yer almaktadır. Havzanın geniş bir bölümü Ege bölgesinin İç Batı Anadolu bölümündedir. Doğu ve kuzey doğuda yer alan arazinin bir bölümü İç Anadolu Bölgesine uzanır. Havzanın önemli bir kesimi Afyonkarahisar il sınırları içerisinde olup, doğudan Konya sınırlarına girer (Şekil 2) [17-18].

Şekil 2. Akarçay gözlem istasyonları [22].

3.2 Veriler

Havzanın yağış alanında Afyonkarahisar, Seyitler, Selevir, Nacak, ay, Bolvadin, şuhut, Akdeğirmen, Akören, Serban, Köprölü, İhsaniye ve Cankurtaran meteoroloji ve hidrometeoroloji istasyonları bulunmaktadır. Afyonkarahisar ve Bolvadin baz istasyonlardır. Adı geçen istasyonlardan Afyonkarahisar, ay, ve Bolvadin DMİ istasyonlarıdır. Çalışmada kullanılan değerler 1993 ile 1996 tarihleri de dâhil olmak üzere bu zaman dilimine aittir. DMİ istasyonları yanı sıra DSİ istasyonlarından yararlanılmıştır [19-20-21].

3.3 Yapay Sinir Ağları

YSA da araştırılan modeller Tablo 1’de verilmiştir. Tabloda birinci grupta bağımlı (tahmin edilen) değişken aylık ortalama (AO), ikinci grupta ise aylık normalize ortalamadır (ANO). Değişkenlerin, gözlem değerlerine ek olarak yıllık ortalama, ay sıra sayısı (her bir ayın yıl içindeki sıra numarası), yıl sıra sayısı (başlangıçtan itibaren yıllara verilen sıra numarası) ve aylık ortalamaların normalize değerleri kullanılmıştır. Aylık normalize ortalama değerleri, aylık ortalama gözlem değerlerinin Box-Cox dönüşümü ile normal dağılımlı hale dönüştürülmüş değerleridir [23]. Kullanılan bütün veriler 0 – 1 arasında olacak şekilde;

$$X_{\ddot{u}} = \frac{|X - X_{\min}|}{|X_{\max} - X_{\min}|} \quad (2)$$

dönüşümü ile üniformize edilmiştir. Eşitlikte $X_{\ddot{u}}$: Üniformize veri, X : Gözlem (gerçek) verisi, X_{\min} : Gözlem dizideki en küçük değer, X_{\max} : Gözlem dizide ki en büyük değerdir. Uygulamada eğitici ili öğrenen YSA modeli kullanılmıştır. Araştırılan her bir model için bir ara katmanlı, nöron adedi 1’den 24’e kadar arttırılan YSA mimarileri kullanılmıştır (şekil 1).

Tablo 1. Akım tahmini için araştırılan modeller.

1.GRUP			2.GRUP		
Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Bağımsız Değişken
AO	AO		ANO	AO	
	YO			YO	
	YS			YS	
	AS			AS	
	ANO			ANO	
	YO	AO		YO	AO
	YO	YS		YO	YS
	YO	AS		YO	AS
	YO	ANO		YO	ANO
	AO	YS		AO	YS
	AO	AS		AO	AS
	AO	ANO		AO	ANO
	YS	AS		YS	AS
	YS	ANO		YS	ANO
AS	ANO	AS	ANO		

AO: Aylık ortalama, YO: Yıllık ortalama, YS: Yıl sıra sayısı, AS: Ay sıra sayısı, ANO: Aylık normalize ortalama.

Programda katman adedi 3 olup, çekirdek fonksiyonu olarak sigmoid fonksiyonu kullanılmıştır. Hesaplamalar için en fazla döngü sayısı 25000 olarak belirlenmiş, durdurma ölçütü olarak MAE (ortalama mutlak hata) kullanılmıştır:

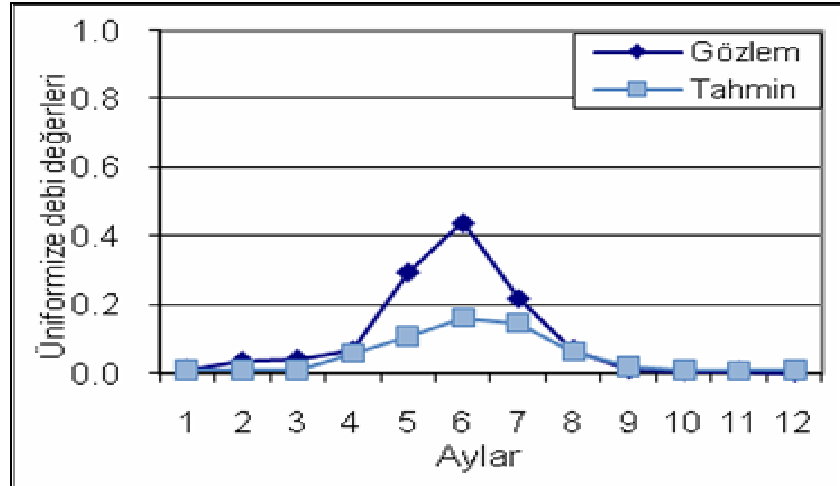
$$MAE = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |g_i - t_i| \quad (3)$$

Burada n, veri adedi; g_i : i. gözlem değeri, t_i : i. tahmin değeridir. Program MAE'nin azalma göstermediği 5 işlem adımı sonunda durdurulmuştur.

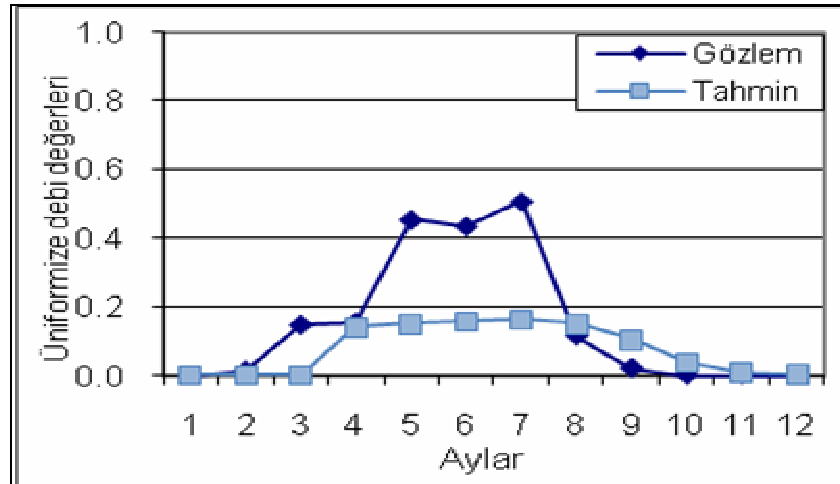
Program her yaklaşımda her ay için birer tahmin olmak üzere toplam 12 sonuç vermektedir. YSA modellerine ulaşmak için kullanılan eğitime adedi 1993-1994 yıllarına ait 24 aylık veridir. Tahmin edilen değerler ise 1995 yılına ait 12 aylık veridir. Hesaplamalar için VM 2.0 ticari olmayan paket programından yararlanılmıştır [11].

4. BULGULAR

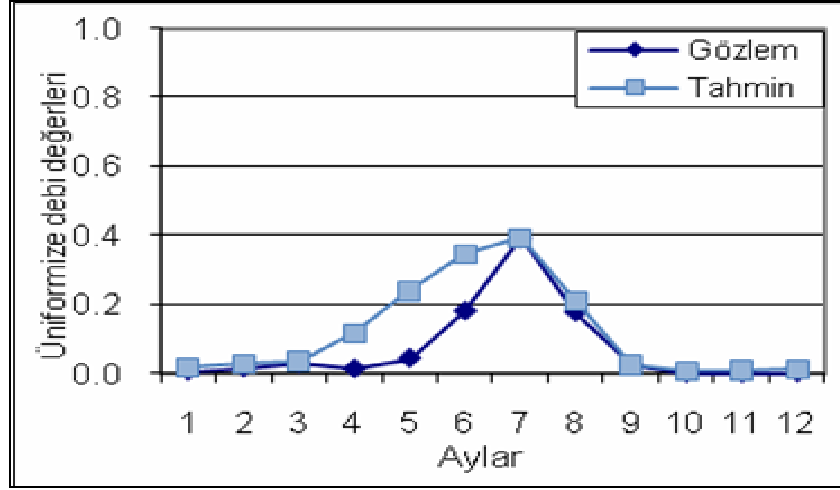
Havzada hepsi üniformize olmak üzere 6 akım gözlem istasyonunun her birinde *aylık ortalama (AO)*, *yıllık ortalamalar (YO)*, *yıl sıra sayısı (YS)*, *aylık normalize ortalama (ANO)*, *ay sıra sayısı (AS)* şeklinde 5 farklı veri türünün kombinasyonu ve çıktısı olarak AO ile ANO kullanılmak üzere her bir gözlem istasyonunda 30'ar tane farklı model araştırılmıştır (Tablo 1). 30 modelin her biri için 3 katmanlı, nöron adedi 1'den 24'e kadar 1'er artırılarak, öğrenme ve momentum oranlarının her biri 0,1'den 0,9'a kadar 0,1'er artırılarak düzenlenen hesaplama yapılmıştır. Bu kombinasyonlara göre bir gözlem istasyonunda 30 modelin her biri için 1944 (24x9x9) alternatif araştırılmıştır. Araştırılan modeller içinde MAE ölçütüne göre en uygun sonuçları verenler aylar su yılından (Ekim ayı) başlamak üzere Şekil 3-8'de verilmiştir.

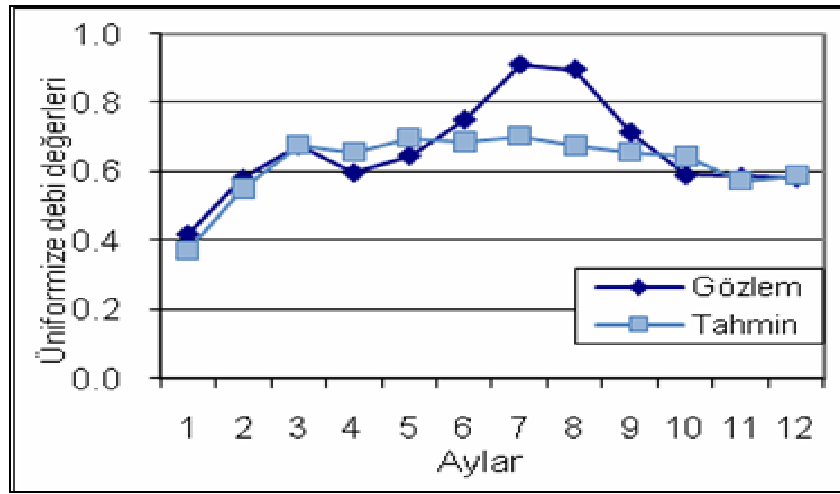
Şekil 3. 1 nolu gözlem istasyonu için YSASAO ve YOASAO verilerine göre model çıktıları.

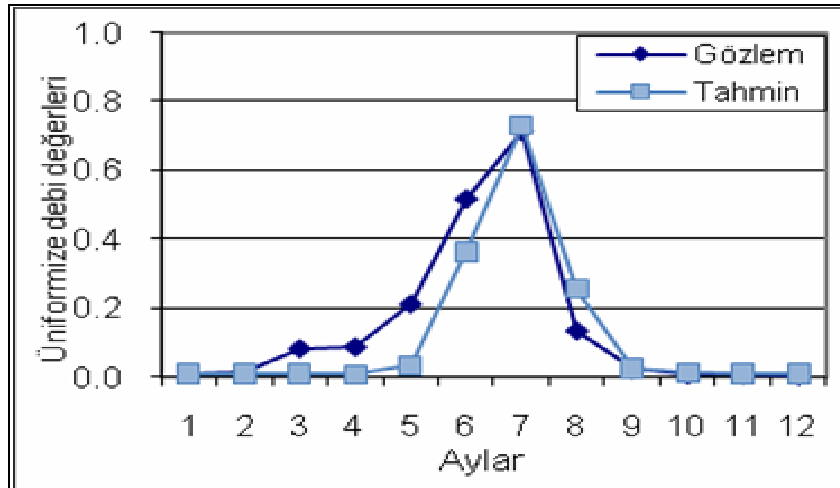
Şekil 4. 2 nolu gözlem istasyonu için YSASAO verilerine göre model çıktıları

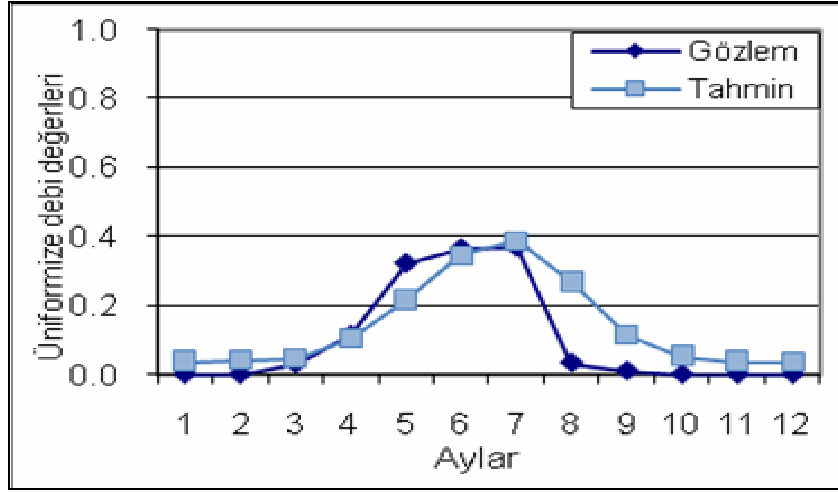
Şekil 5. 3 nolu gözlem istasyonu için YOASAO verilerine göre model çıktıları

Şekil 6. 4 nolu gözlem istasyonu için ANOANO verilerine göre model çıktıları

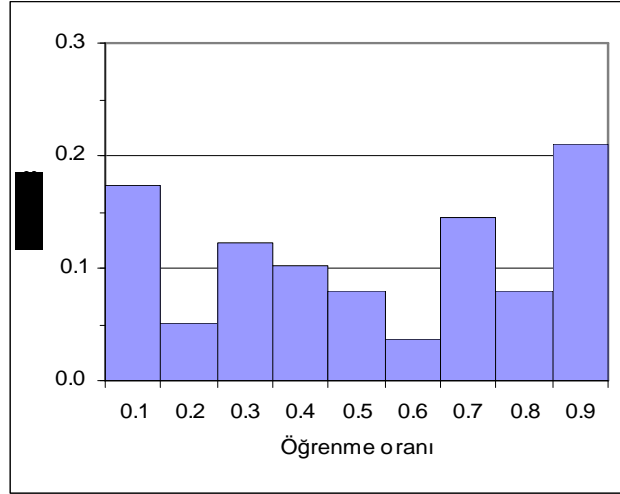

Şekil 7. 5 nolu gözlem istasyonu için YOASAO ve YSASAO verilerine göre model çıktıları

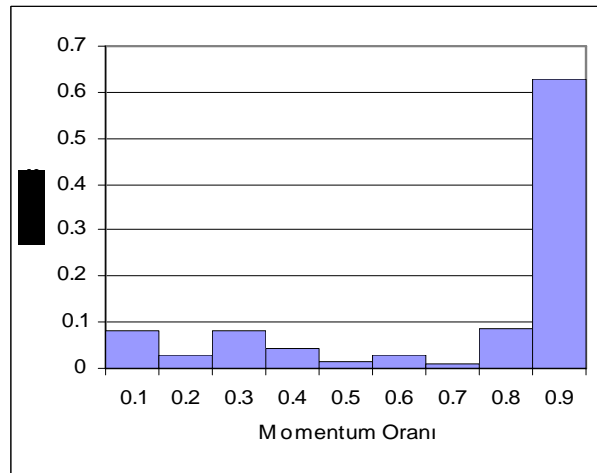

Şekil 8. 6 nolu gözlem istasyonu için YSASAO verilerine göre model çıktıları.

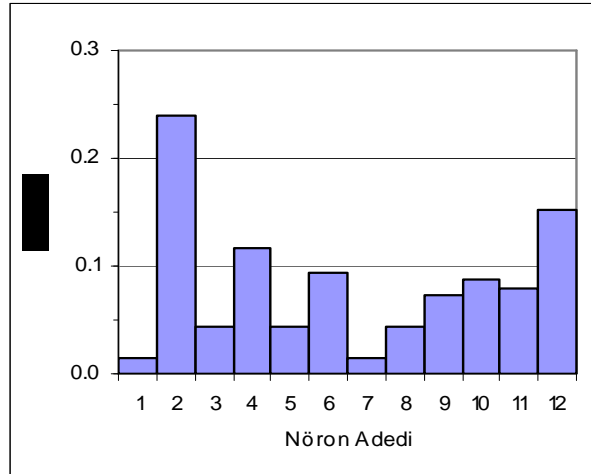
MAE kriterine göre seçilen modellerdeki öğrenme, momentum oranlarının ve nöron adetlerinin frekans dağılımları Şekil 9-11'de verilmiştir.

Şekil 9. Optimum sonuca ulaşılan modellerdeki öğrenme oranlarının frekans dağılımı.

Şekil 10. Optimum sonuca ulaşılan modellerdeki momentum oranlarının frekans dağılımı.

Şekil 11. Modellerde belirlenen nöron adetlerinin frekansları.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu alışmada Akarçay akım verilerinin davranışının modellenmesi amacıyla önceki iki yıllık akım verileri, ay ve yıl sıra sayıları kullanılarak YSA modeli tanımlanmış, son yıla ait veriler ile model davranışı ölçölmüştür. Modeller 5 farklı veri türü ile nöron adedi, öğrenme oranı ve momentum oranlarının değişik değerleri kullanılarak araştırılmıştır. Hesaplama durdurma ölçütü olarak MAE kullanılmıştır.

1 nolu gözlem istasyonu verileri için yapılan modelleme çalışmasında Şubat, Mart, Nisan ayları, 2 nolu modellemede Aralık, Şubat, Mart, Nisan ayları, 3 nolu modellemede Ocak, Şubat, Mart ayları, 4 nolu modellemede Nisan, Mayıs ayları, 5 nolu modellemede Şubat, Mart ayları, 6 nolu modellemede Şubat, Mayıs, Haziran ayları hariç diğer aylar için gözlem verileri ile tahmin verilerin uyum sağladığı görölmektedir (Şekil 3-8). Tüm modelleme sonuçlarından genel olarak anlaşıldığına göre tahmin edilen veriler ile gerçek verilerin grafiklerinden durdurma kriteri olarak kullanılan küçük MAE değerleri tahmin ile gözlem değerlerinin tam örtüşmesini gerektirmemektedir. Yüksek (ekstrem) değerlerin olduğu verilerde YSA tahminlerinin başarısını arttırmak için verilerin iki parçaya ayrılarak iki ayrı model kurulması daha başarılı modeller için uygun çözüm olacaktır. Bu sebeple gözlem ve tahmin verilerinin uyum sağladığı aylar için YSA modelleri gelecek yıllarda olası akımları tahmin etmek için kullanılabilir.

6 modellemenin yalnızca birinde sadece verilerin kullanıldığı model diğer veri kombinasyonlarından daha iyi sonuç vermiştir. Diğer ifade ile 4 nolu model hariç diğerlerinde ay sıra sayısının girdi olarak kullanıldığı görölmektedir. Bu durumun eğitme verilerindeki değişikliğin model performansını etkilemesinden kaynaklandığı düşünölmektedir. 24 aylık eğitme için kullanılan gözlem verilerinden birinci yılın bir ayındaki veri ikinci yılın aynı ayındaki veriden farklı değerde olabildiğinden bu değişiklik YSA performansını etkilemektedir. Ay sıra sayısının kullanıldığı modellerde ise bu değişiklik olmamaktadır. Bu sonuç bir yıllık gözlem verisinin kullanılması ile daha başarılı modellere ulaşılabileceğine işaret etmektedir. Ancak, özellikle hidrolojik olaylarda kısa süreli veri yerine veri karakterini iyi yansıtacağından uzun süreli gözlem verileri tercih edilmektedir.

Ağ mimarilerini ele aldığımızda öğrenme oranlarının 0,1 ve 0,9 değerlerinde modellerin daha iyi sonuç verdiği fakat hesaplamalarda kullanılması için net olarak önerilecek bir öğrenme oranının olmadığı görülmektedir (Şekil 9). Hesaplamalar için momentum oranının 0,9 kullanılabileceği anlaşılmaktadır (Şekil 10). Diğer değişle, hesaplamaya momentum oranı olarak 0,9 ile başlandığında tatmin edici sonuca daha kolay ulaşabileceği anlaşılmaktadır. Şekil 11'den modelleme çalışmalarının sonucunda, modellerin %24'ünde nöron adetlerinin 2, %15'ine ise 12 olduğu görülmektedir. 8 adet nöron içeren modeller hariç diğer modellerde çift rakamlı nöron adedinin tek rakamlı bitişik değerlerinden daha iyi performans gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Genel olarak YSA, regresyon analizi gibi parametrik modellerdeki kabullere ihtiyaç göstermediğinden bu tür modelleme çalışmalarında dikkate alınmalı, uygun sonuca ulaşıldığında tercih edilmelidir. Bununla beraber, YSA'ların içyapıları bilinmediğinden kavramsal ve istatistiksel modeller verilerin model için uygun olması (yöntemin gerektirdiği kabulleri karşılama) halinde tercih edilmelidir.

6. KAYNAKLAR

1. İçağa, Y., 2001, "Akarçay Aylık Akımlarının Modellenmesi", III. Ulusal Hidroloji Kongresi, Ed: Özkul, S., Baran, T. ve Harmancıoğlu, N., 630-640, İzmir
2. Yurtoğlu, H. 2005,. "Yapay Sinir Ağları metodolojisi İle Öngörü Modellemesi: Bazı Makro Ekonomik Değişkenler İçin Türkiye Örneği", Uzmanlık Tezi, Selçuk Üniversitesi, Ankara
3. Öztemel , E., 2003, "Yapay Sinir Ağları. Papatya Yayıncılık", 1. Basım, İstanbul
4. Aqil, M., Kita, I., Yano, A. and Nishiyama, S., 2007, "Neural Networks for Real Time Catchment Flow Modeling and Prediction", *Water Resources Management*, 21(10), 1781-1796
5. Ahmad, S., Simonovic, S.P., 2005, "An artificial neural network model for generating hydrograph from hydro-meteorological parameters", *Journal of Hydrology*, 315 (1-4), 236-251
6. Jain, A. and Srinivasulu, S., 2006, "Integrated approach to model decomposed flow hydrograph using artificial neural network and conceptual techniques", *Journal of Hydrology*, 317(3-4), 291-306
7. Lallahem,S. ve Mania J., 2003, "A nonlinear rainfall-runoff model using neural network technique: example in fractured porous media", *Mathematical and Computer Modelling*, 37(9-10), 1047-1061
8. Kentel, E., 2009, "Estimation of river flow by artificial neural networks and identification of input vectors susceptible to producing unreliable flow estimates", *Journal of Hydrology*, 375(3-4), 15 481-488
9. Singh,P., Deo., M.C., 2007, "Suitability of different neural networks in daily flow forecasting", *Applied Soft Computing*, 7(3), 968-978

10. Baratti, R. Cannas, B. Fanni, A. Pintus, M. Sechi, G. M. Toreno N., 2003, "River flow forecast for reservoir management through neural networks", *Neurocomputing*, 55(3-4), 421-437
11. VM 2.0, 2006, Veri Modelleme, http://www2.aku.edu.tr/~icaga/programlar/ysa_pg3_1_3kasim2006.zip
12. <http://www.herseykitap.googlepages.com> ; Erişim tarihi: 29.04.2008
13. Elmas, ., 2003, "Yapay Sinir Ağları", Seğkin Yayıncılık, 1. Basım, Ankara
14. <http://www.yapay-sinir-aglari.uzerine.com> ; Erişim tarihi: 01.05.2008
15. Sağıroğlu, ř., Beşdok, E. ve Erler, M., 2003, "Mühendislikte Yapay Zeka Uygulamaları 1:Yapay Sinir Ağları", Ufuk Kitap Kırtasiye-Yayıncılık Tic. Ltd. ř., Ankara
16. <http://www.backpropagation.com> ; Erişim tarihi: 02.24.2007
17. Tezcan, L., 1999, "Akaręay Havzası Hidroloji ve Yeraltı Suyu Akım Modeli", 2. Ara Rapor. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
18. Yurtcu, ř., 2001, "Kil Zeminlerde Yer altı Suyu Davranışının Modellenmesi", Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar
19. Uslu, H., 2008, "Yapay Sinir Ağları İle Yeraltı Su Seviyesi Modellenmesi", Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar
20. DMİ, 2007, "Meteoroloji Değerleri", Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Afyonkarahisar
21. DSİ, 1998, "Eber-Akşehir Projesi Hidroloji Revize Rapor", Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Isparta
22. İçağa, Y., 2004. "Akaręay Havzasında Aylık Akışların Yağış, Sıcaklık ve Buharlaşma Gözlemlerinden Tahmini İçin Regresyon Modelleri", IV. Ulusal Hidroloji Kongresi & Hidrolojide Yeni Yöntemler Semineri, Ed.: Avcı, İ., Önöz, B. ve Aksoy, H., İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi, İstanbul
23. McMahon, T.A. & Mein, R.G., 1986, "River and Reservoir Yield", University of Melbourne & Monash University, Victoria, Australia